

جمهوری اسلامی ایران

وزارت صنعت، معدن و تجارت

آمارها و شاخص‌های بین‌المللی

موضوع: دیده‌بان جهانی کارآفرینی

(Global Entrepreneurship Monitor)

گزارش شماره ۳۰

هفته سوم آبان ۱۳۹۵

معاونت طرح و برنامه

دفتر آمار و فراآوری داده‌ها

فهرست مطالب

صفحه

مقدمه	۳
۱. معرفی "دیده بان جهانی کار آفرینی"	۴
۲. معرفی مرجع	۸
۳. جایگاه ایران در زیر شاخص دیده بان کار آفرینی	۸
۴. وضعیت ایران در شاخص "دیده بان جهانی کار آفرینی" در مقایسه با کشورهای منتخب	۱۰

مقدمه

با جهانی شدن اقتصاد و گسترش پیوندهای اقتصادی کشورها با یکدیگر، آمارها، داده‌ها و شاخص‌های مقایسه‌ای بین کشوری اهمیتی بیش از پیش یافته است. بر همین اساس برخی سازمان‌های معتبر بین‌المللی اقدام به گردآوری و انتشار آمارها و شاخص‌های مقایسه‌ای بین کشوری می‌نمایند.

اطلاع از آخرین وضعیت کشورمان در این شاخص‌ها می‌تواند نقشی به سزا در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی، سرمایه‌گذاران و فعالین تجاری و دیگر ذینفعان داشته باشد. لذا در جهت انتشار مستمر و فراگیر اینگونه آمارها و شاخص‌ها در کشور، وزارت صنعت، معدن و تجارت وظیفه خود می‌داند با انتشار گزارش‌هایی از آمارها و شاخص‌های یاد شده ضمن کمک در راستای فراهم آوردن شفافیت در فضای کلان اقتصادی کشور، دسترسی فعالان اقتصادی را به اینگونه نیازها تسهیل نماید. در همین راستا، معاونت طرح و برنامه با هدف شناسایی و باز نشر اقلام آماری و شاخص‌های مهم اقتصادی مرتبط با بخش صنعت، معدن و تجارت، تهیه گزارش «آمارها و شاخص‌های بین‌المللی» را در دستور کار خود قرار داده است. این گزارش که بصورت ادواری منتشر خواهد شد، شامل آمار و اقلام پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر بین‌المللی بوده و فارغ از هر گونه تحلیل تخصصی، صرفاً در قالب آمارهای توصیفی ارائه می‌شود. انتظار می‌رود که این آمارها بصورت نقادانه مورد بحث، بررسی و تحلیل‌های تخصصی (کارشناسانه) قرار گیرد. این سلسله گزارش‌ها از طریق پورتال وزارتخانه نیز قابل بهره‌برداری می‌باشد. امید است این سری گزارش‌ها زمینه بهبود تصمیمات و سیاستگذاری مرتبط با فضای کسب کار را فراهم سازد. همکاران محترم می‌توانند نظرات خود در زمینه موضوعات گزارش و ساختار آن را به دفتر آمار و فرآوری داده‌ها ارائه نمایند.

۱. معرفی "دیده بان جهانی کارآفرینی"

گزارش دیده بان جهانی کارآفرینی^۱ (GEM)، جامع ترین گزارش جهانی در حوزه کارآفرینی است که مراحل مختلف فرآیند کسب و کار و ویژگی ها و انگیزه های کارآفرینان را بررسی می نماید.

"دیده بان جهانی کارآفرینی" یک منبع قابل اعتماد در زمینه کارآفرینی برای سازمان های بین المللی مانند سازمان ملل متحد، مجمع جهانی اقتصاد، بانک جهانی و سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD) است.

رویکرد این شاخص در هر کشور شامل موارد زیر می باشد:

- رفتار کارآفرینی و نگرش افراد
- زمینه های ملی و چگونگی تاثیرات کارآفرینی

در گزارش سال ۲۰۱۵، اطلاعات ۶۲ کشور طبق جدول (۱) و با توجه به مرحله توسعه یافتگی اقتصادی و ساختار منطقه جغرافیایی جهانی مورد محاسبه قرار گرفته است.

لازم به ذکر است دانشکده کارآفرینی دانشگاه تهران با حمایت مؤسسه کار و تأمین اجتماعی، نماینده جمهوری اسلامی ایران در این سازمان جهانی می باشد.

^۱ Global Entrepreneurship Monitor

جدول ۱. کشورهای شرکت کننده در بررسی (GEM) ۲۰۱۵، گروه بندی بر اساس منطقه جغرافیایی و سطح توسعه اقتصادی

منطقه جغرافیایی	عامل محور	کارایی محور	نوآوری محور
آفریقا	بوست وانا	موراگو	
	بورکینا فاسو	آفریقای جنوبی	
	کامرون		
	مصر		
	سنگال		
آسیا و اقیانوسیه	هندوستان	چین	استرالیا
	ایران	اندونزی	رژیم اشغالگر قدس
	فیلیپین	قزاقستان	ژاپن
	ویتنام	لبنان	کره جنوبی
		مالزی	تایوان
آمریکای لاتین و کارائیب		آرژانتین	
		باربادوس	
		برزیل	
		شیلی	
		کلمبیا	
		اکوادور	
		گواتمالا	
		مکزیک	
		پاناما	
		پرو	
اروپا		بلغارستان	بلژیک
		کروواسی	فنلاند
		استونی	آلمان
		مجارستان	یونان
		لتونی	ایرلند
		لهستان	ایتالیا
		رومانی	لوکزامبورگ
		مقدونیه	هلند
			نروژ
			پرتغال
			اسلوواکی
			اسلونی
			اسپانیا
			سوئد
			سوئیس
			انگلستان
	آمریکای شمالی		کانادا
		آمریکا	

در گزارش سال ۲۰۱۵ دیده بان جهانی کارآفرینی، عملکرد کارآفرینی کشورها از طریق ۱۳ زیرشاخص مورد سنجش و ارزیابی قرار گرفته است. در جدول شماره ۲ توضیحات مربوط به زیرشاخص ها ارائه شده است.

جدول ۲. اجزای شاخص دیده بان کارآفرینی

توضیح	زیر شاخص دیده بان کارآفرینی
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که موافق منزلت اجتماعی بالا برای کارآفرینان موفق در کشور هستند	منزلت اجتماعی برای کارآفرینان موفق High Status to Successful Entrepreneurs
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که قابلیت برخورداری از دانش، مهارت و تجربه برای راه اندازی کسب و کار جدید را دارند	درک قابلیت ها Perceived capabilities
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که موافق اثر بخشی آگاهی از کسب و کار جدید موفق در رسانه های عمومی هستند	توجه رسانه ای به کارآفرینان Media Attention for Entrepreneurship
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که موافق امکان شروع یک کسب و کار به عنوان یک انتخاب شغلی مطلوب در کشور هستند	کارآفرینی به عنوان گزینه شغلی مناسب Entrepreneurship as a Good Career Choice
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که فرصت های خوب راه اندازی کسب و کار درمحل زندگی خود را دارند	درک فرصت ها Perceived opportunities
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای، که ترس از شکست، مانع راه اندازی کسب و کار می شود	ترس از شکست Fear of failure

توضیح	زیر شاخص دیده بان کارآفرینی
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که قصد انجام کار کارآفرینانه را در سه سال آینده دارند	قصد کارآفرینانه Entrepreneurial intentions
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله کارآفرینی که هم اکنون کسب و کاری را مدیریت میکنند، شخصاً مالک تمام یا بخشی از آن کسب و کاری هستند که بیش از ۴۲ ماه سابقه فعالیت دارد.	کارآفرینی تثبیت شده Established business ownership rate
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که هم اکنون به طور فعال یک کسب و کار جدید را مدیریت میکنند. شخصاً مالک تمام یا بخشی از آن کسب و کاری هستند که بیش از ۴۲ ماه سابقه فعالیت ندارد.	نرخ کارآفرینی جدید New Business Ownership Rate
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که یا کارآفرین نوپا و یا مدیر/ مالک یک کسب و کار جدید هستند	فعالیت کارآفرینی نوپا Total Early-stage Entrepreneurial Activity (TEA)
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که در فعالیت کارآفرینی یک سازمان، مانند راه اندازی کسب و کار جدید، یا توسعه محصولات جدید و یا خدمات مشارکت دارند	کارآفرینی سازمانی Entrepreneurial Employee Activity (EEA)
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله کارآفرین نوپا که درگیر راه اندازی یک کسب و کار هستند	نرخ کارآفرینی نوپا (کارآفرینی نوظهور) Nascent Entrepreneurship Rate
درصد بزرگسالان ۱۸-۶۴ ساله ای که در طی ۱۲ ماه گذشته، به دلیل کاهش فروش، تعطیلی و یا راه اندازی کسب و کار بهتر و... از کسب و کار خود خارج شده اند	خروج از کسب و کار Discontinuation of Businesses

منبع: GEM ۲۰۱۰ Global Report

۲. معرفی مرجع

آمارهای مورد استفاده و کلیه جداول در این گزارش، از گزارش های سالهای ۲۰۱۱-۲۰۱۶ Global Entrepreneurship Monitor استخراج شده اند. لازم به ذکر است اطلاعات منتشر شده در سال ۲۰۱۶ مربوط به وضعیت سال ۲۰۱۵ می باشد. همچنین در گزارش سالانه GEM صرفاً در سال ۲۰۱۵ رتبه و امتیاز کشورها منتشر شده و در سالهای گذشته صرفاً امتیاز کشورها ارائه شده است. همچنین به دلیل اینکه گزارش GEM صرفاً شامل ۱۳ شاخص اصلی بوده و شاخص تجمعی اعلام نشده، امکان رتبه بندی کشورها بر اساس امتیاز یا رتبه نهایی وجود ندارد.

۳. جایگاه ایران در زیر شاخص دیده بان کارآفرینی

بررسی روند تغییرات امتیاز ایران در زیر شاخص های دیده بان کارآفرینی طی سالهای ۲۰۱۱ لغایت ۲۰۱۵ (جدول ۳) نشان می دهد، امتیاز ایران در زیر شاخص "منزلت اجتماعی برای کارآفرینان موفق" در سالهای مورد بررسی بویژه ۲۰۱۳ و ۲۰۱۵ از امتیاز بالایی برخوردار بوده است. ایران در زیر شاخص "درک قابلیت ها" یا عبارتی، افرادی که قابلیت برخورداری از دانش، مهارت و تجربه برای راه اندازی کسب و کار جدید را دارند، طی این سالها روند صعودی داشته است و با امتیاز ۶۲ در سال ۲۰۱۵ از امتیاز مطلوبی برخوردار است.

تغییرات درک فرصت کارآفرینانه در ایران طی پنج سال گذشته تقریباً در حاشیه ای بین ۲۸ تا ۴۰ درصد بوده است. اما در سال ۲۰۱۴ به زیر ۳۰ درصد (۲۸ درصد) افت داشته است ولی مجدداً در سال ۲۰۱۵ تقویت شده و ۱۲ درصد افزایش یافته است.

جدول ۳. امتیاز ایران در عملکرد دیده بان کارآفرینی طی دوره ۲۰۱۱ تا لغایت ۲۰۱۵ - از ۱۰۰ امتیاز

ردیف	زیر شاخص های دیده بان کارآفرینی	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵
۱	منزلت اجتماعی برای کارآفرینان موفق	۷۳	۷۳	۸۲	۷۶	۸۲
۲	درک قابلیت ها	۴۶	۵۴	۵۷	۵۹	۶۲
۳	توجه رسانه ای به کارآفرینان	۵۸	۶۱	۶۰	۵۵	۵۸
۴	کارآفرینی به عنوان گزینه شغلی مناسب	۶۱	۶۰	۶۴	۵۲	۵۶
۵	درک فرصت ها	۳۲	۳۹	۳۷	۲۸	۴۰
۶	ترس از شکست	۳۳	۴۱	۳۶	۳۳	۳۸
۷	قصد کارآفرینانه	۳۰	۲۳	۳۱	۲۵	۳۵
۸	کارآفرینی تثبیت شده	۱۱	۱۰	۱۱	۱۱	۱۴
۹	فعالیت کارآفرینی نوپا	۱۵	۱۱	۱۲	۱۶	۱۳
۱۰	کارآفرینی نوظهور	۱۱	۴	۶	۸	۸
۱۱	خروج از کسب و کار	۶	۵	۶	۶	۷
۱۲	نرخ کارآفرینی جدید	۴	۶	۶	۹	۵
۱۳	کارآفرینی سازمانی	۰,۴	-	-	-	۱

در شاخص های ترس از شکست و خروج از کسب و کار، هر قدر رقم بالاتر باشد شاخص دارای وضعیت نامناسب تری است. در شاخص ترس از شکست، تغییرات طی پنج سال گذشته تقریباً در حاشیه ای بین ۳۳ تا ۴۱ درصد بوده است. از سال ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴ روند کاهشی داشته ولی در سال ۲۰۱۵ این شاخص دوباره صعود داشته و به میزان ترس از شکست افراد در راه اندازی کسب و کار جدید افزوده شده است.

روند خروج از کسب و کار در ایران طی سال های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۵ در محدوده کوچکی از ۵ تا ۷ درصد در نوسان بوده و روندی تقریباً ثابت داشته است. نرخ کارآفرینی تثبیت شده روند تقریباً افزایشی داشته ولی روند تغییرات شاخص های قصد کارآفرینانه و کارآفرینی نوپا در این پنج سال روند منظمی نداشته اند.

۴. وضعیت ایران در شاخص "دیده بان جهانی کارآفرینی" در مقایسه با کشورهای منتخب

برای ارائه تصویری دقیق‌تر از جایگاه کشورمان در شاخص "دیده بان جهانی کارآفرینی" در جدول ۴ رتبه کشورمان در سال ۲۰۱۵ در زیر شاخص‌های مربوطه، با برخی کشورهای پیشرفته صنعتی و کشورهای تازه صنعتی شده و کشورهای منطقه مورد مقایسه قرار گرفته است.

جدول ۴. رتبه ایران و کشورهای منتخب در زیر شاخص‌های دیده بان جهانی کارآفرینی (GEM) در سال ۲۰۱۵

رتبه	کشورهای منتخب	کارآفرینی به عنوان گزینه شغلی مناسب	کارآفرینان موفق	منزلت اجتماعی برای کارآفرینان	توجه رسانه‌ای برای کارآفرینان	درک فرصت‌ها	درک قابلیت‌ها	ترس از شکست
		از ۵۴ کشور	از ۵۴ کشور	از ۵۴ کشور	از ۵۴ کشور	از ۶۰ کشور	از ۶۰ کشور	از ۶۰ کشور
۱	آلمان	۴۴	۱۷	۴۳	۴۰	۵۲	۱۳	
۲	کره جنوبی	۵۲	۴۷	۲۶	۵۹	۵۸	۲۷	
۳	آمریکا	-	-	-	۲۵	۲۱	۴۶	
۵	چین	۲۲	۱۳	۶	۴۷	۵۸	۲۱	
۴	ایتالیا	۲۹	۲۸	۴۶	۵۳	۵۶	۲	
۶	مالزی	۵۰	۵۰	۲۴	۴۹	۵۷	۴۹	
۷	هندوستان	۵۰	۵۳	۵۲	۴۱	۴۹	۱۰	
۸	رژیم اشغالگر	۲۳	۱	۳۷	۱۰	۴۵	۴	
۹	ایران	۳۷	۵	۳۵	۳۶	۱۲	۲۷	
۱۰	قزاقستان	۴	۳	۳	۲۰	۲۴	۱	
۱۱	لبنان	-	-	-	۲۹	۷	۵۸	
۱۲	مصر	۱۰	۱۱	۳۴	۲۷	۴۶	۴۵	

جدول ۴ (ادامه). رتبه ایران و کشورهای منتخب در زیر شاخص‌های دیده‌بان جهانی کارآفرینی
در سال ۲۰۱۵ (از ۶۰ کشور)

ردیف	کشورهای منتخب	قصد کارآفرینانه	کارآفرینی نوظهور	نرخ کارآفرینی جدید	فعالیت کارآفرینی نوپا	کارآفرینی سازمانی	کارآفرینی تثبیت شده	خروج از کسب و کار
۱	آلمان	۵۴	۵۳	۵۷	۵۷	۱۸	۴۵	۵۳
۲	کره جنوبی	۵۶	۴۰	۲۹	۳۶	۲۷	۲۸	۴۹
۳	آمریکا	۴۱	۱۹	۳۰	۲۷	۴	۲۶	۲۹
۵	چین	۲۸	۲۶	۱۷	۲۴	۳۶	۵۵	۳۹
۴	ایتالیا	۵۲	۵۰	۵۹	۵۶	۳۶	۴۸	۵۱
۶	مالزی	۵۷	۶۰	۵۵	۶۰	۵۷	۴۵	۵۹
۷	هندوستان	۴۸	۲۲	۴۰	۳۰	۵۷	۳۸	۴۳
۸	رژیم اشغالگر قدس	۲۵	۱۸	۳۴	۲۸	۶	۵۱	۲۱
۹	ایران	۱۲	۲۱	۲۲	۲۳	۴۳	۱۰	۱۲
۱۰	قزاقستان	۲۹	۲۰	۴۰	۲۹	۴۶	۵۸	۳۵
۱۱	لبنان	۷	۱۲	۱	۴	۲۵	۶	۴
۱۲	مصر	۱۱	۴۶	۳۷	۴۳	۳۸	۵۶	۱۴

بررسی رتبه ایران در مقایسه با کشورهای منتخب در برخی از زیرشاخصها، از جمله "منزلت اجتماعی برای کارآفرینان موفق"، "درک قابلیت‌ها"، "قصد کارآفرینانه"، "فعالیت کارآفرینی نوپا" و "کارآفرینی تثبیت شده"، از رتبه‌های بسیار خوبی (۱۲-۵) برخوردار است، که نشانگر اهمیت کارآفرینی در نظر مردم کشورمان است. در شاخص "خروج از کسب و کار"، کشورهای عامل محور از جمله ایران، بیشترین امتیاز و کمترین رتبه را از خود نشان می‌دهند. در این کشورها با توجه به میزان بالای نرخ کارآفرینی می‌توان گفت، سطح بالایی از

فرصت‌های کارآفرینانه و نیاز برای کارآفرینی وجود دارد و نتیجه طبیعی این میزان کارآفرینی، شکست نسبی و خروج از کسب و کار می‌باشد. در واقع نرخ بالای کارآفرینی می‌تواند، نرخ بالای خروج از کسب و کار را پیش‌بینی کند. از سوی دیگر، کشورهایی مانند مالزی و کشورهای اروپایی، امتیاز کمتر و رتبه بالاتری از خروج کسب و کار را به دلیل کمتر بودن میزان کارآفرینی ثبت کرده‌اند.

در ایران، توجه رسانه‌ای برای کارآفرینان از متوسط مقدار آن در کشورهای منتخب کمتر می‌باشد که بیانگر توجه کم رسانه‌ها به کارآفرینی در ایران نسبت به سایر کشورهاست.

ایران در شاخص کارآفرینی سازمانی دارای رتبه ۴۳ می‌باشد که جزء کم‌مقدارترین شاخص‌ها چه در مجموعه شاخص‌های کشوری و چه در مقایسه با دیگر کشورهای منتخب می‌باشد. در سایر زیرشاخص‌ها، ایران دارای رتبه‌های مطلوب و متوسط می‌باشد.